

Datum
2021-01-29

Till Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.nationellplan@regeringskansliet.se

Referens TRV: I2020/02739

Remissvar Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022 - 2033 och 2022 - 2037

Stora investeringar

I norra Sverige pågår stora investeringar och vi ser hur ytterligare ännu större investeringar aviseras och kommer att ske under en längre tid framöver. I Norrbotten fram till 2040 uppskattas investeringarna till 700 miljarder kronor och beräknas skapa 2 000–3 000 nya arbetstillfällen per år. En förväntad ökad inrikes varuproduktion samt ökad import och export av varor kan förväntas öka behovet av gods- och persontransporter. En så stor ökning av nya arbetstillfällen kommer som en konsekvens att öka både den yrkesmässiga och geografiska rörligheten. Det leder sannolikt till ökade rekryteringsbehov på hela den yrkesmässiga skalan med ett ökat behov av en ännu större geografisk rörlighet av arbetskraft inom länet men även till länet.

Norrbotten har en stark utveckling av sysselsättningen

Under många årtionden, från 50-talet till mitten av 90-talet, under den tidens strukturomvandling tampades Norrbotten med en minskad efterfrågan av arbetskraft. Många yngre lämnade länet för att söka studier och arbete i de södra delarna av Sverige. Bilden av Norrbotten som liktydig med hög arbetslöshet etsades och det är lätt att hålla fast i den gamla bilden. Numera går utvecklingen åt ett helt annat håll. Under pågående pandemi har arbetslösheten ökat i stora delar av landet men inte alls i samma omfattning i norra Sverige. Nu har bilden vänts 180 grader mot tidigare kriser. Norrbotten har haft en mycket stark utveckling av sysselsättningen och har tillsammans med Västerbotten landets lägsta arbetslöshet. Utmaningen för framtiden, även om pandemin nu kortsiktigt ännu kan påverka negativt, är hur man ska hitta folk till jobben. Effekterna av de tidigare många årens utflyttning har minskat arbetskraftens storlek och i rask takt höjt snittåldern. Även om utflyttningen inte längre sker i tidigare omfattning fortsätter minskningen av arbetskraften genom att fler lämnar arbetskraften för ålderspension än unga som kommer in och fyller på.

Datum
2021-01-29

Dubbla utmaningar

Det betyder att norra Sverige och i synnerhet Norrbotten tåmpas med två betydande utmaningar. Dels att locka in ny arbetskraft för att täcka löpande ersättningsrekryteringar för hela arbetsmarknaden, dels för att täcka det mycket stora behovet som kommer till följd av alla investeringar och kringeffekter. En effekt är den rörlighet som följer av att vissa orter där investeringarna sker kommer dra till sig arbetskraft från de omkringliggande orterna. Hur ska utmaningen lösas för alla de små kommunerna i inlandet, i glesbygd? De kommunerna får en allt mindre chans att hitta arbetskraft genom att utbudet av arbetskraft hela tiden krymper. I det här läget blir investeringar i infrastruktur oerhört viktiga för att möjliggöra för fler att kunna bo kvar i sin kommun och möjliggöra pendling i en eller annan form.

Generationsväxling och kompetensförsörjning.

Arbetskraften i Norrbotten har en hög snittålder. I en prognos för tiden 2018–2030 beräknas arbetskraften, ålder 16–64 år, minska med drygt 5 procent eller ca 8 000 personer. För några kommuner är minskningen över 20 procent. För perioden fram till 2040 beräknas arbetskraften minska ytterligare. De ungdomar som finns i länet räcker inte till för att täcka utflödet till ålderspension. Det här är en ytterst stor utmaning och som blir än större med tanke på den tillväxt som sker.

Att klara den framtida kompetensförsörjningen i Norrbottens län är inte bara en lokal och regional utmaning. Norrbotten är med alla naturresurser i skog, mineraler och grön energi oerhört viktigt både för Sverige och Europa. Sveriges råvaruexport kommer till stora delar från norra Sverige. Till detta kommer spännande rymdforskning i Kiruna och turism- och upplevelseindustri som har vuxit år för år. För att klara kompetensförsörjningen och ge förutsättningar för en fortsatt expansion inom besöksnäringen är både satsningar på underhåll och utbyggnad av all form av infrastruktur helt avgörande.

Pandemin kan komma att påverka framtidens resande och människors ökade intresse för att vara ute i naturen och på platser med stora ytor och få människor. Naturen och friheten kommer att ha ett större värde för framtidens resenärer och även för människor i sitt val av boendemiljö. Norrbotten har en möjlighet, när vi kommer ur pandemin, att kunna bli en attraktiv region för både besökande turister och ur ett kompetensförsörjningsperspektiv för att locka arbetskraft som kan fylla det kommande mycket stora behovet av utbildade människor. Idag finns inte arbetskraften i tillräcklig omfattning. I Norrbotten ser vi idag stora brister inom många branscher och yrkesområden. Norrbotten har länge varit en avfolkningsbygd men om Sverige även i fortsättningen ska kunna säkra en nationell välfärd där exportintäkter från norr utgör en betydande del av finansieringen så måste alla möjliggörande insatser till.

Datum
2021-01-29

Vägar, järnväg, flyg och bostäder

Norrbotten utgör ca 25 procent av Sveriges yta och präglas av långa avstånd med ett glest vägnät. Att förflytta sig inom länet mellan olika kommuner, att pendla till och från ett arbete eller studier, sker i hög grad på väg med bil eller buss. Alternativen är få. Vägarna är idag stommen för de flesta persontransporterna. Arbetsförmedlingen Norrbotten anser därför att fortsatta satsningar på att öka säkerheten, kvalitén och tillgängligheten på Norrbottens vägnät är viktigt. Persontransport via järnväg finns sträckan Luleå–Kiruna, men även denna förflyttas emellanåt till att ske med buss. Våren 2021 kommer persontransport på järnväg att komma igång sträckan Luleå–Haparanda, vilket är mycket positivt. Arbetsförmedlingen Norrbotten önskar se mer satsningar på järnväg som knyter samman Norrbotten med övriga Sverige via moderna järnvägar som kan ge snabba och effektiva persontransporter längs hela norrlandskusten.

Långsiktiga satsningar på infrastruktur genom underhåll och nyinvesteringar skapar också jordmån för andra nödvändiga investeringar. För att kunna attrahera fler människor att söka sig norrut till Norrbotten behövs ett ökat bostadsbyggande i de mest expansiva orterna i Norrbotten. Genom tydliga besked om breda infrastrukturensatsningar i Norrbotten ökar villigheten hos investerare att satsa på bostadsbyggande.

Följande punkter pekar Arbetsförmedlingen särskilt på:

- Vägnätet är en förutsättning för utveckling i hela regionen. Vägnätet är avgörande för en ökad efterfrågan av arbetskrafts- och kompetensförsörjning. Vi vill se fortsatta satsningar på de statliga vägarna i norr.
- Slutför hela Norrbottenbanan Umeå–Luleå under planperioden 2030.
- Arbetsförmedlingen ser mycket positivt på av regeringen utsedd samordnare för investeringar i Norrbotten och Västerbotten. Regeringen har tidigare gett i uppdrag till Trafikverket att koppla bostadsinvesteringar till infrastrukturutbyggnad för industriinvesteringar. Detta måste också omfattas i nästa nationella infrastrukturplan.

Per Anders Ruona

Enhetschef
Arbetsförmedlingen
Norra Norrbotten

Marita Lundgren

Enhetschef
Arbetsförmedlingen
Södra Norrbotten